

Transamèrica

Duncan Tucker, 2005

Un viatge al centre d'un mateix

Apologia de la transformació

Una de les herències més entranyables de la Il·lustració és la creença que el viatge és un mitjà de coneixement. Viatgem perquè volem el contacte amb l'altre, amb el desconegut, amb allò que es troba fora de la nostra quotidianitat. Viatgem perquè ens empeny el desig, l'avorriment, la malenconia d'intuir que hi ha una altra vida possible. Viatgem també perquè fugim. És un lloc comú dir que d'un viatge mai es torna sent el mateix. Serà? Serem diferents al tornar d'Eivissa o de Cancun? Sigui el que sigui la resposta per a cadascú, el cinema encara creu en la Il·lustració i sempre ens diu que sí, que el viatge ens canvia, ens altera, ens marca amb el segell dels seus dies estranys. El cinema creu en el viatge com agent de transformació.

Transformar, Transmutar, transgredir, transitar, transmigrar, transfigurar, transcórrer. El prefix *trans* és

existencialista i cinèfil. Els seus dos significats – «a través de» i «a l'altre costat» – il·luminen *Transamèrica*: un viatge físic a través d'Amèrica i un viatge emotiu a l'altre costat d'Amèrica, a l'Amèrica transsexual.

Tradicionalment el tema de la transsexualitat –sovint tractat de manera equívoca, al ser confós amb el travestisme i al ser interpretat com una mena d'homosexualitat exagerada– ha patit d'un apropament que cau en el sensacionalisme o en la ridiculització involuntària. Sembla que *Transamèrica* fos escrita i dirigida pensant en això, en com evitar caure en els tòpics que han configurat una imatge distorsionada de la transsexualitat. Així doncs, *Transamèrica* ho assoleix: és una pel·lícula subtil i respectuosa, el major encert de la qual és la creació d'un personatge –Bree, la protagonista, interpretada per Felicity Huffman, nominada a l'Òscar per aquesta actuació–

complex i creïble, lluny de les simplificacions.

En un primer moment, el motiu que desencadena la història estableix un plantejament que fàcilment podria caure en la sensibleria: Bree –una transsexual que està esperant ser operada per a la reassignació de la seva sexualitat– rep la notícia que té un fill, producte d'una relació mantinguda durant els seus anys universitaris. La seva terapeuta psicològica ha de donar l'autorització final per a la operació i posa com a condició que afronti el seu passat i conegui al seu fill: Toby, un adolescent que està empresonat per tràfic de drogues –interpretat per Kevin Zegers, un actor pràcticament nascut als platós. Això suposarà un viatge de Los Àngeles –on viu Bree– a Nova York –on viu Toby. El viatge de tornada, que fan ambdós personatges en cotxe, constitueix el cor de la pel·lícula: perquè *Transamèrica* és, abans de tot, una *road*

movie. I tal com succeïa amb els viatgers de la Il·lustració, en les *road movies* l'origen i el destí del viatge no importen. Importa el trajecte, el trànsit, la transformació.

En aquest sentit, el viatge de Bree i Toby amb el paisatge americà com rerefons és al mateix temps molts viatges. És un recorregut per al descobriment de l'altre. És el viatge simbòlic de Telèmac: l'aventura del fill a l'encontre del pare –en aquest cas un encontre sense recerca. És també un viatge de retrobament amb la família. Però, sobretot, és el viatge metafòric de la transsexualitat que portarà a Bree de la masculinitat a la feminitat. En una desconcertant, suggeridora i poderosa paradoxa, Bree arribarà al moment culminant de la construcció de la seva identitat femenina al mateix temps que construeix la seva identitat com a pare de Toby.

Davant de tants equívocs i prejudicis, cal reflexionar una mica sobre aquest tema. Una persona transsexual és aquella que troba que la seva identitat sexual està en conflicte amb la seva anatomia. Hi ha dones transsexuals –nascudes amb anatomia masculina, com Bree– i homes transsexuals –nascuts amb anatomia femenina. La investigació de les causes de la transsexualitat està embolicada de polèmica: fins i tot dins del moviment transsexual hi ha persones que defensen les causes biològiques i d'altres que postulen les psicològiques. La mateixa

investigació està sota sospita. Els crítics afirmen que la recerca d'una causa de la transsexualitat suposa legitimar la idea que la identitat de gènere es construeix en funció dels genitals.

Si ho desitgen, els transsexuals poden passar per processos de *reassignació sexual*, que inclouen el tractament amb hormones i la cirurgia de reconstrucció genital. A Espanya –igual que als Estats Units, com queda manifest en *Transamèrica*– el procés de reassignació ha de ser acompanyat per teràpia psicològica. Val la pena ressaltar que molts transsexuals defensen que els seus problemes no sorgeixen de la seva identitat sexual, sinó de la discriminació social que pateixen. Per què hauria de ser un problema buscar-se a un mateix?

Al final, com diu *Transamèrica*, la transsexualitat és el viatge que tothom fem: un viatge per trobar-se a un mateix.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Duncan Tucker
Guió: Duncan Tucker
Producció: Rene Bastian, Sebastian Dungan, Linda Moran
Fotografia: Stephen Kazmierski
Música: David Mansfield
Muntatge: Pam Wise
Nacionalitat: Estats Units
Any: 2005
Durada: 103 min.

Equip Artístic

Felicity Huffman (Bree Osbourne)
Kevin Zegers (Toby)
Fionnula Flanagan (Elizabeth)
Elizabeth Peña (Margaret)
Graham Greene (Calvin)
Burt Young (Murray)
Carrie Preston (Sydney)